

De folksåger, som här meddelas äro till största delen upptecknade under de båda senare åren. En hel mängd personer, de flesta naturligtvis från ~~för~~ antecknarens egen hembygd, det gamla, minnesrika Göttinge, ha härtill bidragit. Namnen å de flesta av dessa meddelas. Med de övriga har berättelsen varit av mera tillfällig art. Särskilt vill jag framhålla en för folksångens och sågernas mycket intressant person, herr N. Ek i Borsley, vilken på grund av sin homöopatiska läkareverksamhet varit i tillfälle att inhösta ^{många} ~~främliga~~ obsöjda av såger, vilka han sedan för mig, med aldrig svikande minne ~~skriftligt~~, berättat. Herr N., som numera är en 70-årig man, har sedan barndomen varit mycket intresserad för sina folkminnen.

Av andra, som meddelat mera betydande bidrag märkes dessickaren Björn Jönsson i Västaby, en cirka 75 år gammal man, född i Örkened, samt den 80-årige skogsaktaren Anders Andersson i Enitsläp, bägge dessa utmärkta berättare på detta

område. Till alla ork en var stor anteck-
naren i stor tacksamhet för deras beredviljig-
het att medverka till denna insamling.

Det var oerhört glädjande att den följdes av
många liknande. Ännu leva såvitt ork
säger kras på folkets läppar. Det gäller
att samla dessa medan det är tid. ~~Även~~^{med} den
underande generationen gör ~~en~~ ^{en} skola
många rikliga bidrag till folkets och
folkminnens förvarn. Må en ork var,
lång ork lång, som har intresse här för,
bidraga med denna insamling.

Solhem i Bosley den 18 april 1914.

Peter Johansson

Innehåll.

Trall och jätter. /

Näcken.

Skogssnuvan.

Varulven och maran.

Sjöra

Hu's önde.

Om kloka och klokskap. 9.

Spöken och gäster.

Skatter och drossar 6

Draggkoner. 5

Ormar. 10

Vargar.

Spelmän

Pröster.

Knebsten

Original

starka karlar

Skötare

Straff.

På färdersögar.

rot- och personsögar

Diverse sögar.

8

→

Per Johansson

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

209

209

1

Broby

Uppf. av P. J.

Omtroll ö jättar
Anmärkingar:

efter folkskoll. G. B. Björnkvist

i Marfaste. Hrn. m.

Denna sägen ställes
betydligt från övriga
sädana från Ljunge.

(Hrn.)

Omtroll ö jättar

In många hemsar sedan fanns det
en ämbefin Ulfstend, som var ägare av Ljunge
gård i Willands härad. Han var mycket rik och
mycket valdsam och saknade icke tillbedjare.
Särskilt fanns det tre till sädana, som var
envisare än andra. Han best dem därför att
var för sig utföra något kraftprov och han
ville sedan gynna den, som i detta avseende
lyckades bäst.

Den ene av dessa hade länge hört om-
talar, att på Ljunge kyrkogård brotsade
det varje natt en välsmakad risa sig. Han
beslöt nu utspionera hem därmed sig
förhåll. Natta på natten gick han därför dit.
Alldeles stilt! Han fick se den döde spats-
sera omkring på kyrkogården. Kläderna
hade han lagt på en gravkulle. Riddaren
tog nu en plik av dessa i ansiktet att visa
bryggen på Ljunge, men välsmaken obse-
rade hans förhållanden och begav sig efter

(Hrn.)

22

Riddaren måste rädda sig genom en kortig
flykt. Han sprang upp i klockstapel^{hornet}, var-
från han visade värdsten ~~den~~ dennes tillhö-
righet.

"Släp sladden, annars horras jäg!" ro-
pade denne.

"Horra då!" svarade riddaren.

Den dode horrade nu till Takstörret
på den lägre delen av kyrkan. Där blev han
nu sittande, medan han ropade:

"Släp sladden, annars horras jäg!"

"Horra då!" svarade riddaren.

Spöket horrade nu upp på den
andra delen av kyrktaket, där fortsatte han
uppsanningen:

"Släp sladden, annars horras jäg!"

"Horra då!" blev fortfarande svarat.

Värdsten horrade nu ända upp
i tornklocken, där han blev sittande. Rid-
daren blev nu så fridskräckt att han släppte
repningsfliken. Därmed var han visser-
ligen fri från spöket, men samtidigt hade
han alltså förlorat i tvillingen.

Den andre i ordningen av de köle-
bränke riddarne, hade föresatt sig att
från trallen vid Korfoten, i närheten
av Ljunger, taga hornet och pigon. Med stora
färd och stora besvärigheter lyckades han
detta och kom helleget inom borgens kankar. Stör

På grund daför att man glömt låsa vind-
bryggan blev han somna natt ihjäl i sin so-
vrum. Han var alltså även dött i spelet.
Så återstod den tredje.

Denne hade hört ontalas, att i Skräb-
kroon bodade en mängd troll uppehålla
sig. Han beslut tog en duktig med dessa.
För ändamålet tog han ett stort slagor-
samt en björn med sig. Då han en julett
stängde in sig i kroonkammaren. Där tän-
de han en ljus och sökte göra det så gott
för sig, som anständigheterna det tillåto.

För när natten kom en stor katta
in i kroonkammaren. Hon höggade upp
på bordet och strök bröset enast ljusst,
så att det tog eld i denna. Riddaren
grepp sitt svärd och högg bröset av henne.
Om en stund förmärktes ytterligare en
svärd. Hon antände ävenledes bröset,
men riddaren högg hjälpligt av denna.
Flera gånger upprepades detta. Slutligen
blevo katterna så många och stora att
riddaren förnam, att han inte kunde
besegra dem. Han stängte därför björnen
lof. Denne bet dem alldeles försiktigt.
De vågade så att hela huset stötsade. Trollen

båda att bli befriade från det förfärliga
odjuret och lovade att aldrig återkomma.

"Kommen ni tillbaka, så träffar
ni både mig och min katta här," förblora-
de riddaren. "Och ni stå jult hos katten
sin ung, som icke komma att ge henne
efter."

Det bet. Trollden förs förskräckt
sin väg och lovade att aldrig återkomma.
Såsom som riddaren den slösa, ~~och~~
men lyckan blev icke långvarig, emed-
an han dog kort ^{tid} därefter.

Uppt. av P. J.

Anmärkingar:

efter O. B. Björnkvist

i Maylasäte.

Svarshausen.

Vid Rilla-säte utvisas en del gravar, där man förmodligen i äldre tider upptagit Svarshausen. Vid den tid då Svarshausene gräverade i traktens söder dess ha legat i samma gravar för att passa på en svensk strävkår, som där fördes fram. För att de skulle bli så synliga som möjligt, hade de haft röd färg på dem. När en svenskboende kommo besökte de dem på det mest våldsamma sätt. Många söder därefter ha stupat. De gravarna ha sedan dess kallats Svarshausen-gravar.

Uppt. av P. J. n.

Anmärkingar:

209

efter folkskoll. O. B. Björnkvit
Maylasäte

i

Skatten i draken

I Högarns av Näsens församling fanns i äldre tider en stor skatt, som överstoddes av en drake. Denne hade sin hemvist i det närbelägna Högskjör. Den natttid bombade denne para emellan de båda platserna. Till folks stora förskräckelse. Det fanns emellertid ett par bönder i trakten, som beslutat sig för att komma i besittning av samma skatt.

En natt begäro de sig iväg till Högarns för att gräva. När de grävt en stund fringo de se det ena egendomliga djuret komma fram efter det andra. Det var draken, som omslagade sig på detta sätt. Men de voro båda på sin väkt. Ingen talade och ingen skottade. Dera fortfor att gräva. Slutligen fringo de tag i kistan. I det samma fick den ene av skattgrävarne se en tupp, som kom slöpsade

på en stor kjalke. I glädje över att ka⁷ly-
vats lura drabsen uppger han ett klingande
skriatt. Med ett dån för kistan ned i högen och
de båda skattgrävarna fingo sig var sin
smittadus så att de sågs både sola och
stjörna. När de åter kommit tillsammans
besågo de sig helt slökörade därifrån.
Sedan dess har skatten fått vila i fred
och drabsen såges än i denna dag på
enellan de båda nämnda platserna
Höjsbjör och Höjeman.

Uppt. av P. Jⁿ

Anmärkingar:

efter O. B. Björnbom
skall. Mayosäte
i

209

arts.

Väster om Mayosäte finnes en backe,
som kallas Prästäliden. Om denna berättas
att tvänne brudbröder en gång i tiden
där skulle ha varit. De hade därvid in-
kast i vänskap, så att det varit
till fullt slagsmål. Under detta skulle
någon, som befann sig i den ena brud-
bröders, ha sått träda emellan, men
blivit helt nedgjord.

Enligt en annan sägen skulle
bröders ha sitt namn därifrån, att de
en präst skulle föra till Munkbys
kyrka. hade en person, med vilken
han var vän, passat på honom i sko-
gen vid nämnda backe, och där gifvit
honom ett bareskott, så att han dö-
avlidit.

Uppt. av P. J.

Anmärkningaz:

209

efter O. B. Björnsdotter

i Marfaste.

Kloka.

Det hände en gång för många år sedan att en bondes barn i dödsperys frugo kikhosta. Friälldrarna visste icke vad de skulle göra för att på den botade. Slutligen beslöt fadern vandra uti öfverens för att söka en där boende Klok. Denne ordinerade, att man skulle slå Kungsgryn i en panna, samt koka dessa på brän över en å, som vatten rann åt norr. Man gjorde detta, och enligt bondens egna uppgifter, blevo barnen fria från hostan inom en veckas tid.

Uppt. av P. Yⁿ.

Anmärkingar:

209

efter folkskoll.

O. B. Björnkrist

i majfasite.

(född i Näsrum)

Orman.

I närheten av Reingården vid Näsrum finnes en sten, omkring vilken icke något gräs växer. Marken omkring den är som gräsbarnad. Orsaken här till skall vara följande.

I många år sedan fanns det på Reingårdens gård en herremann, som hade en dotter, vilken var vackerare än de flesta andra flickor i den trakten. Vid ung ålder hon förlorade med en i ^{närheten} ~~trakten~~ boende adelsman, vilken älskade henne högre än allt. En gång, då hon fyllde år, förärvade han henne en lindorm i present. Hon höll den sedan fångeln i en bur vid gården.

En okänd anledning kom en gång, då bistammen var kort, ut och rann i väg till en i närheten av gården befintlig större ek, som ännu finnes kvar och är

mycket idel. I den av kända eller anmärkta 11
mycketta hälet tog hon sin bostad. 209

Några dagar därefter fann flickan
honom där. Det märkligaste var emellertid
det, att ormen blev kär i flickan och ville
kysa henne. Hon blev mycket förskräckt
och drog sig runt igen. Slutligen dignade
hon ned vid denna, varvid ormen fick
henne fast och tog nu hennes liv. Sedan
dess har marken omkring stenen varit som
förbannad och något gräs har inte där
kunnet växa.